

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
ההלכה במאה העשרים ואחת: סוגיות חברה
ד"ר חיים בורגנסקי | המחלקה לתלמוד

Halacha in the 21st century: Social issues | 09-1281-01

סוג הקורס:	הרצאה
היקף נ"ז:	2
שנת לימודים:	תשפ"ו
סמסטר:	א'
יום ושעה:	שלישי, 14:00
שעת קבלה:	—
מייל מרצה:	rav.hoshaha@gmail.com
קישור לאתר למדה:	https://lemida.biu.ac.il

במסגרת הקורס נעניין ביחסה של ההלכה במאה העשרים לסוגיות חברה שונות. מוקד השיעורים יהיה בעניין בהתמודדותה של ההלכה עם העולם התרבותי של המאה העשרים ואילך: העולם המודרני מציג תפיסת עולם ליברלית, ויחסו לשאלות מגדר מושתת על תפיסה זו. ההלכה מקורה בתפיסות ערכיות אחרות, והמפגש בין העולמות יוצר התמודדות פנימית מרתקת בתוך עולם ההלכה פנימה. במהלך ההרצאות נבחן התמודדות זו.

ידע

1. הלומדים יכירו נקודות מפגש בין ההלכה לבין העולם המודרני בסוגיות הנידונות.
2. הלומדים יכירו גישות שונות בעולם ההלכה לסוגיות אלה.
3. הלומדים יזהו תהליכים של התפתחות בעולם ההלכה.

הלומדים יכירו דרכי ניתוח של תשובות הלכתיות ופסקי הלכה וידעו ליישם.

2

5	מעמד הנוכרים במדינה – המקורות הבסיסיים.		חיים בורגנסקי, "בין שיתוף לכיבוש – יחסם של פוסקי הלכה בציונות הדתית לערביי הארץ", התפתחות ותמורות בציונות הדתית בארץ ישראל ובתפוצות (בעריכת ישי ארנון, יהודה פרידלנדר ודב שוורץ), הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן, תשע"ב, עמ' 193- 215.
6	נוכרים כנבחרים למוסדות השלטון – המודל של הרב הרצוג והרב ישראלי		
7	נוכרים כנבחרים למוסדות השלטון – המודל של הרב צבי יהודה קוק ויישומו ההלכתי.		
8	חילונים בחברה היהודית – המקורות הבסיסיים		צבי זוהר ואבי שגיא, מעגלי זהות יהודית בספרות ההלכתית, תל אביב, 2000, עמ' 11 – 18; 33 – 67.
9	חילונים בחברה היהודית – המפנה במאה התשע עשרה		
10	חילונים בחברה היהודית – פוסקי זמננו א		הרב אברהם שרמן, יחס ההלכה כלפי אחינו שפרשו מדרך התורה והמצוות", תחומין א (תש"ם), עמ' 311 - 318; תחומין ב (תשמ"א), עמ' 267-271.
11	חילונים בחברה היהודית – פוסקי זמננו ב		תמר אלאור, "תינוקות שנישבו": "תפיסת החילוניות בחברה החרדית", מגמות; כתב עת למדעי ההתנהגות לד, 1 (תשנב) 104-121. אברהם חיים בורגנסקי, "יחסו ההלכתי של הרב חיים דוד הלוי לחילונים", יהדות של חיים, ירושלים, תשס"ז, עמ' 43-68.

			פסיקה תכליתית בסוגיות חברתיות	12
	קורס בנושא "גירור וזהות יהודית": פרק 12-העלייה מאתיופיה, https://www.youtube.com /watch?v=9fSg-Kv9KMY הרב אורי שרקי, "מעמדה של ההלכה האתיופית", https://www.youtube.com /watch?v=IALiE6i-waw		המהפכה הדתית – חברתית של הרב עובדיה יוסף – העדה האתיופית ומעמדה ההלכתי	13
		דיון בקבוצות, סיכום	סיכום: מרכיבים חוץ הלכתיים שונים בפסיקת ההלכה בסוגיות עכשוויות	14

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
15% מהציון הסופי	מטלת כתיבה א – ניתוח תשובה הלכתית שתחולק בכיתה
15% מהציון הסופי	מטלת כתיבה ב – השוואת עמדות הלכתיות בין פוסקים בנושא שיידון בכיתה
70% מהציון הסופי	מבחן מסכם

דרישות הקורס

1. שותפות פעילה בקבוצות הדיון ובנעשה בשיעור
2. עמידה במטלות הכתיבה ובמבחן המסכם.

דרישות קדם

אין דרישות קדם

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

קריאת חובה:

מפורטת בטבלה

קריאת רשות:

1. הרב י"א הלוי הרצוג, "תחוקה לישראל על פי התורה", כרך א: סדרי שלטון ומשפט במדינה היהודית, ירושלים תשמ"ט.
2. הרב ש' ישראל, עמוד הימיני, ירושלים תשנ"ב
3. ש' שלום, "מסיני לאתיופיה: עולמה ההלכתי והרעיוני של יהדות אתיופיה", תל אביב תשע"ב